

Türk Lirası neden değer kaybetti?

Özellikle döviz borçluların dikkate alındığında, düzeltmenin sert olmaması gerekir. TCMB'nin de son müdahalesi ve aldığı kararlar düzeltmenin bu şekilde olacağına işaret ediyor. Ancak, etkili çözümler gerekir ki, ekonomide belirsizlik durumu hakim. Bu anlattıklarım sadece benim tahminlerim. Bu belirsizlik ortamı ve TCMB'nin sırf hükümetin amacına uygun diye politika belirlediği ihtimali dikkate alındığında, önümüzdeki dönem olumsuz gelişmelere gebe.

Dr. Engin Kara, Bristol Üniversitesi'nde görevli bir kardeşimiz.

Türk parasının yabancı para birimleri karşısında değer kaybını yorumlayıp sizlerle paylaşmak için iletti.

"Bu sayfa zaten sizlerin. "Köşemi Engin Kara'ya veriyorum" demeden genç bilim insanımızın görüşlerini sizlere taşıyorum:

"Dünya ekonomisi kritik günlerden geçiyor. Euro Bölgesi'nde, Yunanistan'da başlayan mali sorun İtalya kıyılarına dayanmış durumda. Dünya ekonomisinin motoru olarak görülen Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ekonomisi dahi mali sıkıntı içinde. Kuşkusuz bu gelişmeler Türkiye ekonomisini ve dolayısıyla, Kıbrıs'ın kuzeyini de olumsuz etkiliyor. Son dönemde Türk Lirası yabancı paralar karşısında değer kaybetti. Bu yazıda Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısında neden değer kaybettiği sorusuna cevap arayacağım.

Türk Lirası'nın son dönemde yabancı paralar karşısında neden değer kaybettiğini anlamak için öncelikle Türkiye'nin ciddi bir cari işlemler açığının olduğunu not etmek gerekir. Cari işlemler açığı bir ülkenin toplam mal ve hizmet ihracatı ve transferlerinden elde ettiği gelirlerin bunların toplam ithalatında yapılan harcamalardan daha az olduğunu gösterir.

Bu aradaki farkın bir şekilde finanse edilmesi gerekir. Bu açık dış finansmanla finanse edilir. Türkiye son bir yıldaki cari işlemler açığının %85'ini dış borçlanmayla karşılamış.

Şüphesiz, özellikle Euro Bölgesi'nde yaşanan mali sıkıntı nedeniyle Türk yatırımcıların uluslararası piyasalardan borç bulmaları zorlaşacak. Bu durumun yaratacağı olumsuz etkileri en aza indirmek ancak cari işlemler açığını azaltmakla mümkündür.

Görünen odur ki, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da (TCMB) bunu yapmaya çalışıyor. Bunu da Türk Lirası'na değer kaybettirerek gerçekleştirilmeye çalışıyor.

Nasıl mı? Kısaca anlatayım. Türk Lirası değer kaybedince yabancı mal ve hizmetlerin Türk Lirası cinsinden



pahalılaşmasına neden olur. Bu da dış talebi düşürür. Öte yandan, ihracat malları ucuzlar. Artan ihracat ve azalan ithalat cari işlemler açığını azaltır. Azalan cari işlemler açığı da dış finansman ihtiyacının azalmasını sağlayacak.

Şüphesiz, bunlar teoride. Ancak evdeki hesap çarşıya uymamışa benziyor.

Türk Lirası'nın değer kaybetmesi belirsizliğin artmasına ve beklentilerin kötüleşmesine neden oldu. Artan belirsizlik de büyümeyi olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle TCMB Türk Lirası'ndaki düşüşü kontrol altına almak için birtakım önlemler almak durumunda kaldı.

Bu yaşananlar 'döviz kuru' aracının cari işlemler açığını azaltmak için doğru bir araç mıdır sorusunu akla getiriyor.

TCMB enflasyon hedeflemesi politikası uyguluyor ve her enflasyon hedeflemesi uygulayan Merkez Bankası gibi, esas silahı faiz oranlarıdır.

Ekonomi çok hızlı büyüdüğünde faiz oranlarını artırarak ekonomiyi yavaşlatır. Ekonomide durgunluk olduğu zamanlarda da faizleri düşürerek ekonominin büyümesini sağlar.

Bu noktada belirtmem gerekir ki cari işlemler açığının bir nedeni de Türkiye ekonomisinde son yıllarda yaşanan büyümedir. Türkiye'de sanayi üretimi yüzde 70 oranında ithal ara malı ve ham madde kullanıyor. Son yıllarda Türkiye ekonomisinde yaşanan büyüme nedeniyle ara malı ve ham madde ithalatındaki

artış cari işlemler açığının artmasına neden oldu. Faiz düşüşü ekonomide yatırımların artmasına, artan yatırımlar, ara malı ve ham madde ithalatının ve dolayısıyla cari işlemler açığının artmasına neden oldu.

Bu durumda neden 'TCMB faiz politikasını kullanmadı?' sorusu akla geliyor. Faizlerde bir artış, ekonomide büyüme ve cari işlemler açığının azalmasına neden olacaktı. Tam tersine, TCMB son toplantısında faiz oranlarını düşürme kararı aldı. Sorunun cevabını bulmak için TCMB Başkanı Erdem Başçı'nın geçtiğimiz haftalarda Pamukkale Üniversitesi'nde yaptığı konuşmanın metnine bakmak

yeterli. Sayın Başçı, konuşmasında Türkiye'de kurulan son hükümetin bir hedefine atıfta bulunuyor:

"...Özel sektörümüzün ve hane halkımızın borçlanmalarında ise daha makul miktarları, daha uzun vadeyi ve para birimi olarak Türk Lirası'nı tercih etmeleri teşvik edilecektir."

Faiz oranlarını artırmak bu amaca uygun değil. Türk özel sektörünün ve hane halkının borçlanmalarında Türk Lirası'nı tercih etmeleri ancak düşük faizle mümkündür. Bu nedenle döviz kuru araç olarak seçilmişse benziyor: Bu alıntı aynı zamanda Türkiye'de, önümüzdeki dönemde düşük faiz-yüksek kur politikasının hakim olacağına işaret ediyor.

Sonuç olarak, döviz kurlarında ciddi bir düzeltmenin yaşanacağını öngörmek zor değil. Ancak, özellikle döviz borçluların dikkate alındığında, düzeltmenin sert olmaması gerekir. TCMB'nin de son müdahalesi ve aldığı kararlar düzeltmenin bu şekilde olacağına işaret ediyor.

Ancak, altını çizmem gerekir ki, ekonomide belirsizlik durumu hakim. Bu anlattıklarım sadece benim tahminlerim. Bu belirsizlik ortamı ve TCMB'nin sırf hükümetin amacına uygun diye politika belirlediği ihtimali dikkate alındığında, önümüzdeki dönem olumsuz gelişmelere gebe."

Günün sözü:

Paranın, yokluğu da çokluğu da derttir

